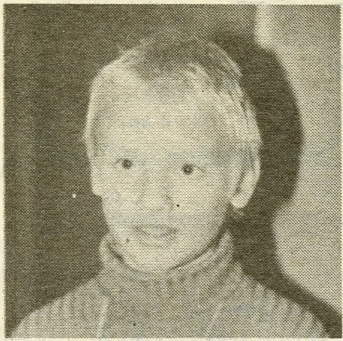

TARMO TOOMESOO (neljanda klassi õpilane): Tahan hakata käima trennis, jalgrataga sõitma. Ja õpin muidugi hästi. Perestroika? Ei, mina ei tea midagi. Aga ma jõuan veel. Hea, kui vanemad inimesed sellest isegi aru saavad. Muutusi on märgata küll, õpetajad oleksid nagu lahkemaks muutunud.

ELVIIRA ROOS (kokatädi): Ootan, et meile hakatakse saatma paremaidprodukte. Siis saaksime maitsevamaid toite valmistada. Ja lapsed võiksid ikka toidu ära süüa, millegipärast kipub sööki palju järele jääma. Nooremad lapsed söövad paremini, aga vanemate klasside õpilastest ei maksa üldse rääkida. Äkki oleme meie ise nad hea toidu ära hellitanud? Kui võõrad tulevad kooli, siis söövad nad väga hea isuga. Järelikult ei saa valmistamise kohta midagi halba öelda. Iseküsimus on muidugi see, millest me teeme. Ja kalapäev võiks ära jääda.

VOLDEMAR KONDRATJEV (39-aastase staaziga koolidirektor): Õpetajate omaalgatus oleks rohkem vaja. Käed on vabaks antud ja seda tuleb ära kasutada. Keegi peab ju murrangu läbi viima ja häbi oleks kuulda tulevaste põlvkondade arvamus — teil oli võimalus, aga teie kartsite. Seljad tuleb sirgeks ajada!

TARMO PAJUS (koolidirektor esimest aastat): Minul läheb esimene aasta selleks, et sisse elada ja asjad liikuma panna. Peab tekkima tunne, et elu läheb edasi, optimismi peab rohkem olema. Seda ei saa esile kutsuda kõrgeleheliste lubadustega, vaid konkreetsete, käega katsutavate tegudega. Esmalt on vaja koolimaja muuta hubasemaks ja kodusemaks.

1. septembri küsimus: MIDA OOTATE UUELT KOOLIAASTALT?

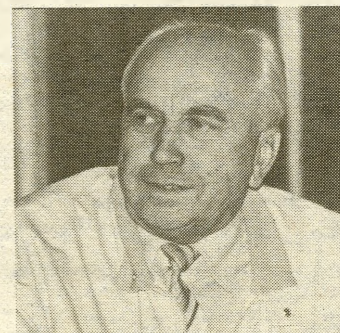
Veel tahan süvendada vastastikuseid sidemeid baasmajanditega. Praegu tegelevad kool ja majand sageli omaette ning šeflus on ainult fiktiivne. Head kasvatus tulemust on võimalik saavutada üksnes teutsedes.

ANU OJASTE (8. klassi õpilase ema): Kool peab muutuma tunduvalt lapsesõbralikumaks. Segadust tekitanud ühe klassi vahelejäätmine peaks paari aasta pärast enesestmõistetav olema. Õpetajad-õpilased peaksid hoolikamalt jälgima omavahelisi suhteid ning püüdma konflikte rahulikult lahendada. Närvilisus koolis kandub ka koju ja vastupidi. Omavahel tuleb paremini läbi saada.

KARIN VAHTER (algklassiõpetaja): Siiani on kõigis ebaoktades süüdistatud kooli. Aeg on aru saada lastevanemate olulisest osast. Minu koolitada on kõige pisemad õpilased ja nemad ei aja veel õpetajale vastu õpetuse õigsuse koha pealt. Nad usuvad veel tulevikku ning võtavad kõike vastu vahenditult. Pessimism ja passiivsus tekib hiljem, keskastme klassides ning selles on süüdi võrdsest nii õpetajad kui vanemad. Samuti ühiskond tervikuna.

SVEN SAGRIS (koolidirektor): Sageli süüdistab kool kodu. Olen töötanud koolis juba nii kaua, et minu esimeste õpilaste lapsed on kooli jõudnud ja kui me nendega hakkama ei saa, võib seda vabalt meie endi praagiks pidada. Ei osanud aastaid tagasi öieti kasvata ja nüüd on tulemus käes. Pearne enestele selgeks tegema, millise eesmärgi tulevikku suhtes välja pakume. Kuuekümnendate aastate õpilased mäletavad ju selgesti,

kuidas kaheksakümnendateks (s.o tänaseks) töötati roosiaeda ja rahulolu. Paraku ei ole oodatud õnn siiski saanud. Sotsialismi on nimetatud küll arenenuks ja täiustunuks ning mõned meie juhtivad parteitöötajad väidavad praegugi, et kapitalismi mall meile ei sobi. Asi ei ole ju ühiskondliku korra nimetuses, vaid selles, kuidas rahvas selle korraga rahul on, kas tal on hea elada. Kui praegu ka kooperasiiooni liikumisele lõpp teha, pole meil enam millelegi loot. Mille nimel aga sel juhul elada? Selle eesmärgi paika saamist ootangi alanud õppeaastalt.

REET ALLE (külanõukogu esimees): Laupäev peab lastel vaba olema. Kui isal-emal on nädalas kaks vaba päeva, siis olgu ka lastel, sest muidu võõrduvad nad perest hoopiski. Muidu ei saa ju perekond last vajalikul määral kasvata. Tuleb teha ise tööd ja seda ka lastelt nõuda. 14-aastaselt ei suuda enam keegi hakata tööarmastust tõsiselt võtma.

KAAREL PAJUMÄGI (majandijuht): Alustaksin kauge- malt, oma ala pealt. Pikka aega on räägitud, et põllumees on riigile võlgu ja sellepärast tehakse tal elu aina raske- maks. Sama lugu on kooliga. Riik hoiab kokku laste pealt. Vabariigi eelarves on haridusele ette nähtud 5%. Vaja oleks vähemalt 8 ning normaalne oleks 12%. Lisaks sellele ütlesid koolijuhid, et isegi seda 5% kiputakse aasta lõpus kärpima. Riigil nagu polegi kooli vaja. Nüüd, kus räägitakse isemajandamisest, tuleks mõelda ka sellele, et üleliidu- listelt ametkondadelt on vaja nende võlg tagasi nõuda. See, et praegu majand toetab kooli, on ju tegelikult hädaabinõu ja ei kõlba kuhugi.

Kui aga ülevalt kõrgelt oma õue peale tagasi tulla, siis tahame majandi poolt isegi kaasa aidata maalestele maotöö õpetamisele. Oleme nii linnas- tunud, et juba väikese asula (linna tüüpi nagu nad meil on) laps ei tea lehmast midagi. Loomulikult on üks osa süüd ka vanematel, kes ise sama töö peal olles räägivad ainult ameti halbadest külgedest. Pole ju sellist tööd, milles poleks midagi head.

Me ei taha tootmisõpetust läbi viia kampaania korras. Iga õpilane valib ise endale sobiva ala ja hakkab ametit õppima kogenud meistri käe all. Seni keelasid seadused 14-aastastel noorukitel töötamise, nüüd on see olukord õnneks muutunud. Muidugi on ühest õppeaastast vähe, et midagi oluliselt muuta, aga niisama istuda ei tohi. Meie mõttelaiskus on nii suur, et sellest vabanemiseks tuleb kõvasti tööd teha.

MENDA KIRSMÄA (eesti keele õpetaja): Ootan väga palju. Ootan, et see aasta paneks inimesed mõtlema elu, inimese, kohusetunde ja töö üle. Ilma tööta ei tule midagi. Õpilastele peaks antama rohkem harjutamise aega, trenni- ma kaua nagu sportlasi, muidu jääb haritus pealiskaudseks. Ei ütleks seda, et õpetajal on väga raske ümber kohanedagi ja uut moodi õpetama hakata. Ise olen kogu oma praktika jooksul õpetanud nii, nagu õigeks olen pidanud ning kahetseda pole tulnud.

HILJA KATTAGO (ajalooõpetaja): Et olen esimest aastat klassijuhataja, siis on põhilised ootused seotud just oma klassiga. Plaane on palju ja ka õpilased on veel selles eas, et julgevad igast asjast osa võtta. Tahaks teha kõike koos terve klassiga. Aineõpetajana olen muidugi hoopis raskemate probleemide ees — pole kuskilt materjale võtta. Eriti segane olukord on 1939.—1940. aasta sündmustega, küüditamisega. Jääb loot ainult ajakirjanduse peale. Tuleks ikkagi asjad paika panna ja hakata ajaloo- st ausalt rääkima.

ANNE RENTEL (algklasside õpetaja): Sõna eksperiment hariduselus on asendunud mõis- tega kooli uuendusliikumine. See uuendus aga tähendab vahel väga hea vana taaskasutuselevõtmist — üldõpetust algõpetuses, mida Eesti Vabariigi ajal propageeris J. Käis.

Olen ka üks katseõpetaja ja loodan sellest isiksust kujun-

davat õpetust. On ju vaja ka meie ühiskonnas eriliimelisi, mitut moodi mõtlemaid inimesi.

Minu soovid uue õppeaasta künnisel:

● Soovin, et kooli positsioon oma piirkonnas (kihelkonnas) oleks juhtiv (saaks juhtivaks) teiste asutuste seas.

● Soovin kõigile üldõpetuse ja harghariduse õpetajatele kooli ja rajooni juhtkonna toetust, üldiselt mõistvat suhtumist.

● Soovin, et meie õpetajad ja keskkoolide noored aktiivsemalt osaleksid muinsuskaitse ja Rohelises Liikumises ning Rahvarindes.

● Soovin, et kooli ja lastevanemate kontaktid tiheneksid, uueneksid, oleksid teineteist mõistvad.

● Emana soovin, et kõigil lastel oleks turvaline kodu, mõistvad vanemad.

MALLE ERNESAKS (eesti keele õpetaja): Algavalt kooliaastalt võib tõesti soovida ja lootda rohkem kui eelnevatele. Seda võimaldavad julged värsked tuuled, mis viimase aasta jooksul on puhunud üle Eestimaa, ning hariduselu korralduses ja sisus toimuvad muutused.

Minu soovid on eelkõige seotud oma kooli üle kaheksa ja poole saja õpilase ning ligi kuuekümnelise õpetajaskonna tööde ja tegemistega. Soovin, et kõik see, mis tänavuseks õppeaastaks on kavandatud, hästi õnnestuks. Aga planeeritud on nii mõndagi uut ja huvitavat.

Oleme üks kahest Harju rajooni koolist, kus sellest sügisest hakatakse keskkooliõpilastele andma hargharidust. Langetasime otsuse reaal- ja humanitaarharu kasuks. Jääme endiselt piirkonna üldhariduskooliks, ainult oleme loonud oma õpilaste võimaluse valida endale võimetekohasem ja huvidelähedasem haridustee.

Nii saavad reaalharu õpilased endisest rohkem matema- tikat ja füüsikat, humanitaarharu aga senisest enam väliskirjandust, millele lisandub ajaloo-, kunsti-, muusika-, teatri- ja filmiõpetus läbi eesti kultuuriloo. Mõlemale harule õpetatakse täiendavalt teist võõrkeelt.

Veel eksperimenteeritakse uue füüsikaõpiku ja -program- miga keskastmes ning üldõpe- tusega algklassides. Väiksemaid uuendusi erikursuste näol on teisi.

Õpetajad on tõesti ise avaldanud soovi uut moodi tööle hakata, selleks ettevalmistusi teinud ning jääb üle loot, et otsingud ja head taotlused õpilaste hariduse andmiseks vilja kannaksid.

Õpilaste soov, et nad tõsiselt suhtuksid õpilasorgani- satsioonides toimuvatesse muudatustesse, et lõpeks ära aktiivsuse mängimine ning saabus tõeliselt aktiivne õp- petööst ja ühiskondlikust elust osavõtu periood. Loodan väga, et õpilased on endale teadvustanud, et nende kohu- setundlikust ja südamega teh- tud tööst, ausalt elatud elust sõltub Eestimaa olevik ja tu- levik.

Arvan, et tuleb huvitav ja teguderohke aasta, uute alga- tuste ja otsingute aasta, et koolimajas saab valitsema sõb- ralik ja rõõmus töömeeleolu.